

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudkýň JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Evy Sakálovej v právnej veci žalobkyne **Z. M.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. Š. Š., advokátom so sídlom v N., proti žalovanej **M. O.**, bývajúcej v P., zastúpenej JUDr. P. N., advokátom so sídlom v D., **o určení, že dôvod vydedenia žalobkyne nie je daný**, vedenej na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp.zn. 10 C 40/2007, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. januára 2009 sp.zn. 10 Co 186/2008 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Dolný Kubín rozsudkom z 26. marca 2008 č.k. 10 C 40/2007-79 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že dôvody vydedenia, uvedené jej otcom J. O., zomrelým X., v listine o vydedení zo dňa 14.7.2003, nie sú dané. Takto rozhodol poukazujúc na to, že poručiteľ – otec žalobkyne – v listine o jej vydedení uplatnil dôvod vydedenia vyplývajúci z ustanovenia § 469a ods. 1 písm.a/ Obč. zákonníka, a že tento dôvod vydedenia je daný, pretože bolo preukázané, že žalobkyňa mu od zhoršenia zdravotného stavu v roku 1999 až do spisania listiny o vydedení neposkytla pomoc v chorobe.

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 15. januára 2009 č.k. 10 Co 186/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že dôvody vydedenia žalobkyne jej otcom J. O., zomrelým X., uvedené v listine o vydedení, spísanej formou notárskej zápisnice dňa 14.7.2003 pred notárom JUDr. M. K. pod č. N., N., nie sú dané. Zároveň rozhodol, že účastníkom sa náhrada trov konania nepriznáva. Na rozdiel od súdu prvého stupňa (po čiastočnom doplnení, resp. zopakovaní dokazovania výsluchom účastníkov a svedkov) dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. I keď sa stotožnil s prvostupňovým súdom v otázke dôvodu vydedenia uplatneného v listine o vydedení, t.j. že ním bol dôvod vyplývajúci z § 469a ods. 1 písm.a/ Obč. zákonníka, v zmysle ktorého poručiteľ môže vydediť potomka, ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, starobe alebo v iných závažných prípadoch, výklad tohto ustanovenia súdom prvého stupňa nepovažoval za správny. Uviedol, že naplnenie dôvodu vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm.a/ Obč. zákonníka vyžaduje nielen zistenie o neposkytnutí potrebnej pomoci, ale také správanie musí byť v rozpore s dobrými mravmi. Dobré mravy je nutné vnímať v celom ich kontexte. To znamená, že nie je prípustné prostredníctvom tejto kategórie hodnotiť izolovane iba správanie dediča, ale je dôležité vyhodnotiť aj postoj a správanie poručiteľa. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd ďalej uviedol, že vzťah J. O. k dcére – žalobkyni – nebol štandardným vzťahom otca a dieťaťa, pretože menovaný neuzavrel manželstvo s matkou žalobkyne, jeho otcovstvo muselo byť určené súdnym rozhodnutím, o dcéru ako svoje dieťa neprejavil absolútne žiaden záujem a výživné na ňu chcel vyplatiť jednorazovo, aby nemal nijakú ďalšiu starosť, že vôľu kontaktovať ho prejavila práve žalobkyňa, že jej situácia nemôže byť nepriaznivejšia v porovnaní so stavom, keď by kontakty s otcom, ktorý o ňu dlhodobo nestál, iniciatívne nevyhľadávala, že žalobkyňa nebola požiadaná o poskytovanie pomoci a že žalovaná nepreukázala, že by nemohla poručiteľovi ako svojmu manželovi poskytnúť pomoc v chorobe. Poukazujúc na tieto okolnosti dospel k záveru, že neboli splnené podmienky vydedenia žalobkyne z dôvodu neposkytnutia potrebnej pomoci poručiteľovi v starobe, resp. chorobe v rozpore s dobrými mravmi. Vyslovil tiež názor, že neprichádzal do úvahy ani dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm.b/ Obč. zákonníka, t.j. neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiteľa, keďže žalobkyňa opakovane iniciovala kontakty s otcom.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie

odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z neúplného, resp. nesprávne zisteného skutkového stavu veci a preto sú nesprávne aj jeho právne závery.

Žalobkyňa vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadala tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný uplatneným dovolacím dôvodom; z úradnej povinnosti skúma iba vady uvedené v § 237 O.s.p., a iné vady konania len vtedy, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vady v zmysle § 237 O.s.p. a iné vady konania však zo súdneho spisu nevyplývajú. Dovolací súd preto skúmal správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, a to právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke opodstatnenosti uplatneného nároku. Námietkami dovolateľky týkajúcimi sa spochybňovania skutkových záverov ako výsledkov hodnotenia vykonaných dôkazov sa nezaoberal, pretože v dovolacom konaní sám dokazovanie nevykonáva, nemôže preto ani hodnotiť dôkazy vykonané nižšími súdmi, a prípadne nesprávne hodnotenie dôkazov ani nie je samostatným dovolacím dôvodom. Rovnako tak nie je samostatným dovolacím dôvodom a ani inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie veci údajné nesprávne zistenie skutkového stavu nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní. V súvislosti s námietkou neúplného či nesprávne zisteného skutkového stavu veci by mohlo ísť o tzv. inú vadu vtedy, ak by pri vykonávaní dokazovania nebolo postupované v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku alebo ak by odvolací súd vychádzal z iného skutkového základu než súd prvého stupňa bez zopakovania, prípadne doplnenia dokazovania.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny

predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 469a ods. 1 písm.a/ Obč. zákonníka poručiteľ môže vydediť potomka, ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch.

Skutková podstata citovaného ustanovenia § 469a ods. 1 písm.a/ Obč. zákonníka predpokladá neposkytnutie pomoci poručiteľovi v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, potrebnosť takejto pomoci a zároveň rozpor takehoto správania potomka (spočívajúceho v neposkytnutí potrebnej pomoci) s dobrými mravmi, teda rozpor s etickými a kultúrnymi pravidlami všeobecne uznávanými v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Skúmanie týchto predpokladov musí byť posudzované so zreteľom na všetky zistené okolnosti konkrétneho prípadu. Musí byť napr. brané do úvahy nielen to, či pre toho, kto bol poručiteľom vydedený, bolo objektívne možné pomoc v danej dobe poručiteľovi poskytnúť a či potrebná pomoc nebola poručiteľom bezdôvodne odmietaná, ale aj to, aký bol vzťah poručiteľa a vydedeného potomka od jeho vzniku, t.j. od narodenia potomka.

Podľa názoru dovolacieho súdu výklad uvedeného ustanovenia odvolacím súdom v prejednávanej veci bol správny. Právne závery odvolacieho súdu zodpovedajú skutkovým zisteniam vyplývajúcim z vykonaného dokazovania. Odvolací súd sa správne zaoberal tým, či správanie žalobkyne, s prihliadnutím na správanie sa poručiteľa k nej ako k dieťaťu, môže byť považované za odporujúce dobrým mravom. Jeho právny záver, že konanie žalobkyne, ktorá napriek nezáujmu poručiteľa o ňu v detstve, sama iniciovala kontakty s ním, nebolo v rozpore s dobrými mravmi a v dôsledku toho nebol daný ani dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm.a/ Obč. zákonníka, bol správny. Zároveň s prihliadnutím na rovnaké okolnosti možno súhlasiť i so záverom odvolacieho súdu (inak zhodným so záverom súdu prvého stupňa) o neexistencii ani prípadného ďalšieho dôvodu vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm.b/ Obč. zákonníka, spočívajúceho v neprejavovaní opravdivého záujmu o poručiteľa. O neprejavovaní opravdivého záujmu o poručiteľa sa totiž nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiteľom. Dovolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu ako aj s dôvodmi dovolaním napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne poukazuje.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej smerujúce proti vecne správne mu rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Úspešnej žalobkyni nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože trovy súvisiace s odmenou jej zástupcu za vyjadrenie k dovolaniu, nepovažoval za potrebné na účelné bránenie práva, lebo v porovnaní s jej vyjadreniami v základnom konaní, neobsahovali žiadne nové právne významné okolnosti (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislava 30. júna 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová